



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน สำหรับครู อนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการวิจัย สรุป ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยเอกสารการศึกษาด้วยตนเอง รวม 4 เล่ม คือ 1) การจัดการนั้น.....สำคัญไฉน 2) ผู้จัดการ.....มือหนึ่ง 3) ชั้นเรียนนี้.....ไม่มีปัญหา และ 4)เสริมความรู้....ครูอนุบาล โดยได้ระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

1. ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80 / 80

2. ชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนทุกเล่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80 / 80

สมมติฐานของการวิจัย

1. การทดสอบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนทดสอบหลังจากศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ครูอนุบาลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียน สูงขึ้นกว่าก่อน การศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังจากศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองแล้ว ครูอนุบาลร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจัดการในชั้นเรียน ในระดับร้อยละ 60 ขึ้นไป

ตัวอย่างประชากร

เป็นครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi - stage Random Sampling)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาลตามโครงสร้างและกรอบเนื้อหาที่ผู้วิจัยกำหนด เป็นเอกสารจำนวน 4 เล่ม มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

เล่มที่ 1 การจัดการนั้น...สำคัญไฉน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพื้นฐานเบื้องต้นของการจัดการในชั้นเรียน ดังนี้

1. ความหมาย ความสำคัญ หลักการจัดการในชั้นเรียน องค์ประกอบ และกระบวนการของการจัดการในชั้นเรียน

2. กำหนดเป้าหมายสภาพห้องเรียนที่พึงปรารถนา

3. วิเคราะห์สภาพห้องเรียนในปัจจุบัน

เล่มที่ 2 ผู้จัดการ...มีอะไรบ้าง มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิธีการจัดการในชั้นเรียน 4 วิธี ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม

2. การสร้างวินัยในชั้นเรียน

3. การจัดการเรียนการสอน

4. การปรับพฤติกรรม

เล่มที่ 3 ชั้นเรียนนี้...ไม่มีปัญหา มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการนำวิธีการจัดการในชั้นเรียนไปใช้ในห้องเรียนของครูอนุบาล ดังนี้

1. หนึ่งวันในชั้นอนุบาล

2. การจัดห้องเรียน

3. การประเมินผลการจัดการในชั้นเรียน

เล่มที่ 4 เสริมความรู้...ครูอนุบาล มีเนื้อหาสาระสำหรับครูอนุบาลศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการในชั้นเรียน และเทคนิควิธีสำหรับครูอนุบาลในการจัดการในชั้นเรียน ดังนี้

1. ความรู้เพิ่มเติมสำหรับครูด้านหลักการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครูด้านเทคนิควิธีการ

3. บทบาทของครูอนุบาลด้านการจัดการในชั้นเรียน

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจตามเนื้อหาสาระของชุดการศึกษาด้วยตนเองทั้ง 4 เล่ม จำนวน 40 ข้อ

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียน เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมครูอนุบาล โดยกำหนดพฤติกรรมหลักของการจัดการในชั้นเรียน ทั้ง 4 วิธี จำนวน 26 พฤติกรรม

2.3 แบบรายงานตนเองสำหรับครู เป็นแบบฟอร์มสำหรับครูอนุบาลเขียนรายงานระหว่าง การทดลอง 2 เรื่อง เรื่องแรก เป็นการรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดการในชั้นเรียนของตนเอง จำนวน 2 ครั้ง และเรื่องที่ 2 เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองทั้ง 4 เล่ม

3. นำชุดการศึกษาด้วยตนเอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและสำนวนภาษา แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. นำแบบทดสอบ ไปทดลองกับครูอนุบาลที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธิ์ทอง จำนวน 30 คน เพื่อหาระดับความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ได้แบบทดสอบที่มีระดับความยากง่ายตั้งแต่ 0.30 - 0.77 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 - 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.83

5. นำชุดการศึกษาด้วยตนเอง และแบบทดสอบ ไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับครู อนุบาลที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร รวม 3 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ทดลองกับครูอนุบาล 1 คน เกี่ยวกับความสนใจในเรื่องสำนวนภาษาและ ประเมินระยะเวลาที่ใช้ศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ 2 ทดลองกับครูอนุบาล 10 คน โดยดำเนินการเช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 แล้วนำผลของการศึกษามาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ซึ่งทุกเล่มมีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ โดยมีประสิทธิภาพตั้งแต่ 83.21/83.00 ขึ้นไป ผู้วิจัยนำข้อบกพร่องที่พบไปปรับปรุงแก้ไข

ครั้งที่ 3 ทดลองกับครูอนุบาล 30 คน โดยดำเนินการเช่นเดียวกับการทดลองครั้งที่ 1 และ 2 แล้วนำผลของการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองของครูอนุบาลไปหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 ผลการทดลองในครั้งนี้นำพบว่า ชุดการศึกษาด้วยตนเองทั้ง 4 เล่ม มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์เช่นเดียวกัน โดยมีประสิทธิภาพตั้งแต่ 82.96 / 82.00 ขึ้นไป

จากการนำผลการทดลองในครั้งนี้นำมาหาประสิทธิภาพรวมของชุดการศึกษาด้วยตนเอง พบ ว่ามีประสิทธิภาพ 85.88 / 83.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดเช่นกัน

6. นำชุดการศึกษาด้วยตนเอง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้ ครูอนุบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอเมืองอ่างทอง ไซโย และโพธิ์ทอง จากโรงเรียน 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 30 คน ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินการ ทดลองใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนทดลองทั้ง 3 ขนาด ได้ 10 ห้องเรียน เพื่อสังเกต พฤติกรรมครูก่อนศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง ต่อจากนั้น ได้จัดประชุมชี้แจงครูอนุบาลที่เป็นตัวอย่าง ประชากรทั้ง 30 คน เพื่อทำความเข้าใจวิธีการศึกษาและทดลองใช้จากคู่มือชุดการศึกษาด้วยตนเอง

เรื่องการจัดการในชั้นเรียน ทดสอบก่อนศึกษา ด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ตามเนื้อหาสาระของชุดการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 40 ข้อและมอบชุดการศึกษาทั้ง 4 เล่ม วิดีทัศน์ 1 ม้วน คู่มือการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งแบบรายงานตนเอง ให้ครูอนุบาลนำกลับไปศึกษาด้วยตนเอง และปฏิบัติในชั้นอนุบาล พร้อมกับเขียนรายงานตนเอง 2 ครั้ง ครั้งแรก สัปดาห์ที่ 2 และ 3 ครั้งที่ 2 ภายในสัปดาห์ที่ 5 และ 6 รวมเวลาทดลอง 6 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 26 มกราคม ถึงวันที่ 8 มีนาคม 2538 โดยระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาลห้องทดลองที่สุ่มเพื่อการสังเกต 10 ห้องเรียน ห้องละ 2 ครั้งตามกำหนด ในช่วงสุดท้ายของการทดลองได้เชิญครูอนุบาลทั้ง 30 คน มาทำการทดสอบเพื่อประเมินผลหลังการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง ด้วยแบบทดสอบฉบับเดิม และได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองดังกล่าวอีกด้วย

7. รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ได้แก่ การหาประสิทธิภาพของชุดการศึกษาด้วยตนเอง คะแนนจากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง ค่าร้อยละของครูที่ได้คะแนนทดสอบหลังศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองสูงกว่า ร้อยละ 60 ขึ้นไป รายละเอียดจากการสังเกตและแบบรายงานตนเอง รวมทั้งการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของครูเพื่อนำมาใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่อง การจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล พบว่าชุดการศึกษาด้วยตนเองทุกเล่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยตรวจสอบประสิทธิภาพรายบุคคล แล้วได้มีการปรับปรุงแก้ไข ส่วนวนภาษา ภาพและการพิมพ์ให้ชัดเจน และได้ทำการตรวจสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 2 กับครูอนุบาลกลุ่มย่อย จำนวน 10 คน ปรากฏว่าชุดการศึกษาด้วยตนเองมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 คือมีประสิทธิภาพตั้งแต่ 83.21/83.00 ขึ้นไป แล้วนำไปตรวจสอบประสิทธิภาพครั้งที่ 3 กับครูอนุบาลกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน ปรากฏว่าชุดการศึกษาด้วยตนเองชุดนี้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือมีประสิทธิภาพตั้งแต่ 82.96/82.00 ขึ้นไปดังนี้ เล่มที่ 1 มีประสิทธิภาพ 91.43/82.30 เล่มที่ 2 มีประสิทธิภาพ 86.25/83.30 เล่มที่ 3 83.96/84.70 และเล่มที่ 4 82.96/82.00 เมื่อหาประสิทธิภาพรวมทั้ง 4 เล่ม ปรากฏว่าชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน สำหรับครูอนุบาล มีประสิทธิภาพ 85.88/83.10

2. การทดสอบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองพบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตในการทดสอบก่อนและหลังการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าคะแนนที่ (t-test) ที่คำนวณได้เท่ากับ

16.64 แสดงให้เห็นว่า ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น สามารถนำไปใช้พัฒนาบุคลากรในระดับอนุบาลศึกษาได้จริง

3. การหาค่าร้อยละของคะแนนการทดสอบหลังศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล พบว่าตัวอย่างประชากรทั้งหมด หรือร้อยละ 100 ทำคะแนนการทดสอบได้ ตั้งแต่ร้อยละ 67.5 ขึ้นไปถึง ร้อยละ 92.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและเมื่อคิดเทียบกับเกณฑ์พบว่าครูร้อยละ 80 หรือ 24 คน ได้คะแนนการทดสอบหลังศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง ตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป ทุกคนเช่นเดียวกัน

4. การสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาล จำนวน 26 พฤติกรรม รวม 3 ครั้ง พบว่า ครูอนุบาลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียนในแนวทางที่ถูกต้องขึ้นมากกว่าก่อนการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง โดยครูมีพฤติกรรมกาปฏิบัติ ก่อนการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง 9 รายการ ได้แก่ มีการสื่อสารที่ชัดเจน กระตุ้นให้เด็กกล้าแสดงออก จัดทำข้อตกลงในชั้นเรียนที่ชัดเจน กำหนดข้อตกลงที่สามารถปฏิบัติได้ พิจารณาข้อตกลงที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก แข็งใจให้เด็กเข้าใจเหตุผลของข้อตกลง จัดทำบันทึกการสอน ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และเสริมแรงเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เมื่อสังเกตครบทั้ง 3 ครั้ง พบว่า พฤติกรรมทั้ง 9 รายการยังคงปรากฏอยู่อย่างสม่ำเสมอและครูมีการพัฒนาขึ้น โดยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครบทุกห้องเรียนเพิ่มขึ้นอีก 11 รายการ ส่วนพฤติกรรมที่ครูเปลี่ยนแปลงได้ยากมี 6 รายการ ได้แก่ ให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างสม่ำเสมอ ใช้วิธีการเสริมแรงแตกต่างกัน มีสื่อและกิจกรรมเหมาะสมกับเด็ก ไม่ดุว่าหรือทำโทษเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีความต่อเนื่องในการเปลี่ยนกิจกรรม และแก้ปัญหาโดยไม่กระทบกระเทือนเด็กทั้งชั้น

5. การรายงานตนเองของครูอนุบาลทั้งสองครั้ง พบว่า โดยส่วนรวมครูมีความเข้าใจกระบวนการจัดการในชั้นเรียนทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดสภาพห้องเรียนที่พึงปรารถนาการวิเคราะห์ห้องเรียนของตนเอง การนำวิธีการจัดการในชั้นเรียนไปใช้และการประเมินผล สำหรับการนำไปใช้นั้น พบว่า ครูสามารถนำวิธีการทั้ง 4 วิธี คือ การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม การสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน และการปรับพฤติกรรม เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และรักษาสภาพที่ดีให้คงอยู่ตามสภาพชั้นเรียนของตน ปรากฏผลเป็นที่น่าพึงพอใจ เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแนวทางที่พึงประสงค์ และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้สูงขึ้น

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชุดการศึกษาด้วยตนเองทั้ง 4 เล่ม พบว่า ครูมีความพึงพอใจชุดการศึกษาทั้ง 4 เล่ม เป็นอย่างมาก และเห็นว่าความเหมาะสมทั้ง 32 รายการ เนื้อหาในเล่มที่ครูเห็นว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด คือ คำนำของแต่ละเล่ม เนื้อหาของทุกเล่มทุกตอน และคำประพันธ์ที่เป็นข้อคิดในแต่ละเล่ม โดยเฉพาะเล่มที่ 3 ตอนที่ 2 ครูมีความเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด ส่วน

ข้อเสนอแนะของครูอนุบาลที่เห็นว่าควรปรับปรุงเป็นอันดับแรก ได้แก่ การปรับปรุงรูปแบบให้มีความ
 กงหนาดารเป็นมาตรฐาน ทำปก และภาพประกอบเป็นภาพสี ควรพิมพ์แจกครูอนุบาลทุกโรงเรียนนำ
 ไปศึกษาเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อการจัดการในชั้นเรียนในระดับอนุบาลศึกษา สำหรับ
 ภาษาที่ใช้ครูอนุบาลเห็นว่าบางตอนเข้าใจยาก เนื่องจากมีคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคยต้องใช้เวลาเพื่อทำความเข้าใจ
 ใจให้กระจ่างชัด

อภิปรายผล

จากการพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล
 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ครูอนุบาลเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และ
 สังคม การสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน และการปรับพฤติกรรม พบว่า ชุดการศึกษา
 ด้วยตนเองรวม 4 เล่ม มีประสิทธิภาพ 85.88/83.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
 80/80 อันเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้สำหรับวิชาทักษะ (ชัยขงค์ พรหมวงศ์, 2521) และเมื่อ
 พิจารณาค่าประสิทธิภาพในการทดลองกับครู 10 คน และ 30 คน พบว่า มีความสอดคล้องกัน กล่าว
 คือ ค่าของประสิทธิภาพของกระบวนการเล่มที่ 1 และ 2 ก่อนข้างสูงทั้งสองครั้งและสูงกว่าค่า
 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ส่วนเล่ม 3 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการน้อยกว่าค่าประสิทธิภาพของ
 ผลลัพธ์ทั้งสองเช่นเดียวกัน แต่เล่มที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพที่แตกต่างจากเล่มอื่น คือการทดลองกับกลุ่ม
 ครู 10 คน มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการน้อยกว่าค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งมีผลตรงข้ามกับ
 การทดลองกับครู 30 คน ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวบ่งชี้ว่า เนื้อหาสาระและกิจกรรมฝึกปฏิบัติในแต่ละ
 มีความยากง่ายต่างกัน สำหรับเล่ม 1,2 เป็นเล่มแรก ๆ ที่ครูกำลังมีความสนใจสูง เนื่องจากเป็นเอกสาร
 ในรูปแบบใหม่ และเป็นเรื่องใหม่ สำหรับครู ครูมีความตั้งใจศึกษาและทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติเป็นอย่างมาก
 ส่วนเล่มที่ 3 และ 4 เนื้อหาสาระของเล่มเป็นลักษณะของทักษะ ซึ่งต้องอาศัยเวลาและการฝึก
 ปฏิบัติ เพราะการเปลี่ยนพฤติกรรมคิดตามระยะเวลา ไม่สามารถเปลี่ยนและวัดได้ทันทีที่เรียนเสร็จ
 แล้ว (ชัยขงค์ พรหมวงศ์, 2521) ค่าประสิทธิภาพของเล่ม 3 และ 4 จึงค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม ชุดการ
 ศึกษาทั้ง 4 เล่ม ได้ผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพแล้ว 3 ขั้นตอน ที่สามารถสรุปได้ว่ามี
 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และมีความเชื่อมั่นได้ตามกระบวนการพัฒนา
 ชุดการศึกษาด้วยตนเอง

เมื่อนำชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนไปทดลองกับครูอนุบาลที่เป็น
 ตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน พบว่า การทดสอบค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนนทดสอบวัดความรู้
 ความเข้าใจก่อนและหลังการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .01 ซึ่งตรวจสอบได้ว่าครูอนุบาลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น หลัง
 จากศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง และเมื่อนำคะแนนการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลังศึกษาชุด

การศึกษาด้วยตนเองทั้ง 4 เล่ม มาหาคำร้อยละแล้ว พบว่า ครูร้อยละ 100 มีคะแนนทดสอบหลังการศึกษายกกว่าร้อยละ 67.5 ขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าสมมุติฐานที่กำหนดไว้ว่าครูร้อยละ 80 ได้คะแนนการทดสอบหลังศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองร้อยละ 60 ขึ้นไป สอดคล้องกับผลวิจัยของ ณรงค์ สรรพศรี (2531) จินตนา ปริคานันท์ (2532) ยุพดี มานะภักดี (2533) บำรุง ใหญ่สูงเนิน (2536) และบุญชู อังสวัสดิ์ (2536)

ส่วนผลของการสังเกตการนำวิธีไปปฏิบัติในห้องเรียนก่อนการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง ระหว่างศึกษาครั้งที่ 1 (สัปดาห์ที่ 2-3) และระหว่างศึกษาครั้งที่ 2 (สัปดาห์ที่ 5-6) รวม 3 ครั้ง ทำการสังเกตพฤติกรรมสำคัญ จำนวน 26 รายการ พบว่า ครูอนุบาลทั้ง 10 ห้องเรียน ที่ผู้วิจัยไปสังเกตมีการพัฒนาตนเองขึ้นจากเดิมเป็นส่วนมาก มีพฤติกรรม 9 รายการที่ครูอนุบาลปฏิบัติอยู่ก่อนศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองและได้ปฏิบัติโดยสม่ำเสมอจากการสังเกตทั้ง 3 ครั้ง ได้พบว่ามีเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและถูกต้องขึ้น อาทิเช่น การจัดทำแผนการจัดการประสพการณ์ (บันทึกการสอน) เดิมเคยเขียนอย่างย่อพอเข้าใจ ได้พัฒนาการเขียนให้ชัดเจนมีขั้นตอนพร้อมที่จะใช้ปฏิบัติการสอนได้ทันที และการจัดทำข้อตกลงในชั้นเรียน แต่เดิมมีข้อตกลงจำนวน 3-8 ข้อ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเหลือไม่เกิน 3 ข้อ มีความชัดเจนและเป็นข้อตกลงที่เหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เมื่อสังเกตได้ครบทุกห้องเรียนทั้ง 3 ครั้ง พบว่า ทุกห้องสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียนได้ครบทุกห้องเรียนรวม 20 พฤติกรรม ทั้งนี้เป็นผลจากการศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน และมีการพัฒนาตนเองขึ้นโดยสามารถนำไปปฏิบัติได้แต่ในการสังเกตพบพฤติกรรม 6 รายการที่ครูอนุบาลเปลี่ยนแปลงได้ช้าเนื่องจากการครุขาดพื้นฐานความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย จึงขาดเทคนิคเฉพาะในการสอนระดับนี้ มีอายุค่อนข้างมาก มีความเคยชินในการปฏิบัติ เพราะว่าการสอนชั้นอนุบาลด้วยวิธีการแบบเดิมมาช้านาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรกุล เจนอบรม (2532) ที่ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้นั้น ต้องอาศัยการสร้างสมค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่อง และในการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น กรอส (Gross, 1977 อ้างถึงใน สุรกุล เจนอบรม, 2532) ได้นำแนวความคิดของ ไวต์เฮด (Alfred North Whitehead) ซึ่งอธิบายขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การรับรู้ในสิ่งแปลกใหม่ (Romance) เป็นการเรียนรู้ในรูปของความรู้สึกกับความแปลกใหม่ที่ได้พบเห็น ขั้นที่ 2 การกรุ่นคิดตรึงตรอง (Precision) เป็นการเรียนรู้อย่างมีระบบและ ขั้นที่ 3 การซาบซึ้งและการสร้างสรรค์ (Generalization) เป็นระยะที่เกิดความรู้ความเข้าใจ พบข้อสรุปหลักเกณฑ์ต่าง ๆ แล้วเริ่มมีความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การที่ครูอนุบาลจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมปฏิบัติได้นั้น จึงต้องอาศัยระยะเวลา ซึ่งครูอนุบาลได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ว่าการทดลองโดยใช้เวลาเพียง 6 สัปดาห์นั้นน้อยเกินไปในการปรับปรุงวิธีการของครูเช่นเดียวกับ จินตนา ปริคานันท์ (2532) ที่ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 2 สัปดาห์ เพื่อพัฒนาการใช้คำถามของครูปฐมวัยด้วยบทเรียนแบบโปรแกรมแล้วพบว่า ครูมีทักษะการ

ใช้คำถามสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาคำถามแต่ละประเภทพบว่า มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการศึกษามทเรียนแบบโปรแกรม รวม 6 ประเภท ซึ่งเป็นข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาเช่นเดียวกัน

ผลสรุปจากการรายงานตนเองของครูอนุบาลทั้ง 2 ครั้ง พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการเป็นขั้นตอนตามกระบวนการจัดการในชั้นเรียน โดยนำความรู้จากการศึกษาไปปฏิบัติในชั้นเรียนได้ และในการวิเคราะห์สภาพห้องเรียนของครูพบสภาพที่เป็นปัญหา สภาพที่อาจเกิดปัญหา และสภาพที่ดีที่ควรรักษาไว้ ครูสามารถใช้วิธีการจัดการในชั้นเรียนทั้ง 4 วิธี ไปปฏิบัติตามสภาพของแต่ละคน พบว่าวิธีการที่ครูนำไปใช้มากที่สุด ได้แก่ การสร้างวินัยในชั้นเรียนและการปรับพฤติกรรม เนื่องจากสภาพชั้นเรียนของครูแต่ละคนมีปัญหาเด็กขาดระเบียบวินัยมาก เช่น ไม่เก็บของเล่น แย่งกันเล่น เกเรเพื่อน เป็นต้น ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสร้างข้อตกลงในชั้นเรียน แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด อาจเป็นเพราะ เป็นระยะเวลาสั้น หากใช้เวลายาวนานกว่านี้และใช้ข้อตกลงอย่างสม่ำเสมอแล้วน่าจะช่วยให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ตามที่ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ครูมักจะใช้คำสั่งอยู่บ่อย ๆ ด้วยความเคยชิน ข้อตกลงในชั้นเรียนที่สร้างขึ้นจึงถูกละเลยเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สัมพันธ์ อรุณชารี (2535) ที่พบปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสร้างเสริมระเบียบวินัยให้เด็กอนุบาลนั้น นุคลากรทางด้านอนุบาลยังขาดความเอาใจใส่ในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

จากการศึกษาปัญหาและสภาพที่อาจเกิดปัญหาที่ครูอนุบาลเขียนรายงานตนเอง รวมทั้งผลการสังเกตของผู้วิจัยแล้ว ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ครูอนุบาลที่จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนได้ดีน่าอยู่ มีสื่อการสอน และกิจกรรมหลายชนิด ให้เด็กปฏิบัติ และดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ราบรื่น ครูอนุบาลจะพบปัญหาเพียงเล็กน้อยเช่นเดียวกับข้อค้นพบของ กุณนิน (Kunnin,1970 อ้างถึงใน Jones & Jones , 1990) และแนวคิดของ เวเบอร์และคณะ (Weber and others ,1982) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในการจัดการในชั้นเรียน สำหรับห้องเรียนที่มีสื่อการเรียนน้อย มีกิจกรรมที่จำกัดและไม่เหมาะสม สภาพห้องเรียนมีบรรยากาศที่ไม่ดี ประสบปัญหาพฤติกรรมของเด็กบ่อย ๆ เช่นเดียวกับข้อค้นพบของ สัมพันธ์ อรุณชารี (2535) ที่พบว่าปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมากที่สุด ได้แก่ ขาดสนามเด็กเล่นที่เพียงพอสำหรับเด็กทุกคน ขาดของเล่นที่ช่วยในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กทำให้เด็กต้องแย่งกันเล่น ไม่มีระเบียบวินัยและเป็นการทำให้เด็กเป็นผู้มีใจอคติแคบ ไม่รู้จักแบ่งปัน นอกจากนี้ ยังพบสภาพชั้นเรียนอนุบาลที่อยู่ใต้ถุนอาคาร ด้านหลังห้องเป็นป่า อาจเกิดอันตรายจากสัตว์มีพิษ และภัยธรรมชาติอื่น ๆ ครูได้อธิบายเหตุผลและสร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็ก มีการปฏิบัติโดยสม่ำเสมอพบว่าเด็กมีความระมัดระวังเพิ่มขึ้นและมีความปลอดภัย ส่วนสภาพที่ดีในชั้นเรียนที่พบ ครูใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกเพื่อรักษาพฤติกรรมที่ดีนั้นให้คงอยู่ประสบผลดีมาทุกพฤติกรรม อาทิเช่น การช่วยกันรักษาความสะอาด การกล้าแสดงออก การพูดที่สุภาพ เป็นต้น ดังที่

สมโภชน์ เขียมสุภามิต (2526) กล่าวว่า การที่ครูให้ความสนใจกับเด็กที่แสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยใช้การเสริมแรงทางสังคมได้อย่างเหมาะสมช่วยให้ครูสามารถควบคุมการเรียนการสอนในชั้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่ มานะ อุนารัตน์ (2532) พบว่าโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสภาพการจัดการในห้องเรียนแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน และวิธีการจัดการในชั้นเรียน 4 วิธีที่ทำให้ครูศึกษาและปฏิบัตินั้น พบว่ามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม สิ่งที่เรียนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน (เชียรศรี วิวิธสิริ, 2521) ดังนั้น การพัฒนาครูอนุบาลให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียน ด้วยการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง จึงมีความเหมาะสมกับครูอนุบาลที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองให้มีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง โดยครูไม่ต้องเดินทางมาเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ อีกทั้งครูมีความพึงพอใจในวิธีการดังกล่าวอีกด้วย

อีกประการหนึ่งคือ ชุดการศึกษาด้วยตนเองที่สร้างขึ้นยังสามารถใช้เป็นเอกสารนิเทศทางไกลสำหรับครูอนุบาลทุกคน ทุกโรงเรียนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย เนื่องจากชุดการศึกษาด้วยตนเองนั้นสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบมีลักษณะที่สมบูรณ์ในตัวเอง ครูสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และประเมินตนเองได้ สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ พรณี ช เจนจิต (2528) กล่าวไว้ว่า ผู้ใหญ่ต้องการการแนะนำมากกว่าการสอนหรือการบอกให้จำหรือใช้การทดสอบ และการเรียนรู้จะได้ผลดีเมื่อกิจกรรมทำทหาย และมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากที่สุด และสอดคล้องกับข้อค้นพบของ บุญชู อังสวัสดิ์ (2536) ที่พบว่าครูที่ได้รับการนิเทศทางไกลด้วยชุดฝึกอบรมด้วยตนเองมีวิธีจัดกิจกรรมในวงกลมดีขึ้น และแตกต่างกับครูที่ได้รับการนิเทศแบบปกติ

ผลสรุปได้ว่า ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชุดการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแก่ครูอนุบาลตลอดจนนำไปปฏิบัติในชั้นเรียนของตนเองได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกตจากการวิจัย

1. ครูอนุบาลมีความสนใจและพอใจชุดการศึกษาด้วยตนเองในระดับมาก และมีความต้องการให้ผู้วิจัยพิมพ์แจกให้เป็นคู่มือครูสำหรับนำไปใช้ทุกโรงเรียน
2. เนื้อหาสาระของชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องนี้ค่อนข้างยาก แต่ครูพอใจวิธีนำเสนอเนื้อหาโดยใช้กรณีตัวอย่างในเล่มที่ 1 และ 3 ซึ่ง ช่วยให้ครูเข้าใจเนื้อหาและแนวการนำไปปฏิบัติได้ดีขึ้น
3. บทสรุปของแต่ละเล่มด้วยคำประพันธ์เป็นคำกลอนเขียน โดยนักการศึกษาปฐมวัย อาทิ

เช่น สัมผัสที่ใจ ของ สุนน อมรวิวัฒน์ และห้องเรียน-ห้องเล่น ของกิตติชาติ บุญเชื้อ ครูอนุบาลมีความประทับใจมากสามารถนำไปเป็นหลักการในการปฏิบัติของครูได้เป็นอย่างดี

4. จากการที่ผู้วิจัยไปสังเกตห้องเรียน พบว่ามีหลายห้องที่ครูจัดห้องเรียนใหม่ จัดหาและผลิตสื่อการสอน จัดทำของเล่นสำหรับเด็กเพิ่มใหม่ ทำให้เด็กเล่นอยู่ในมุมกิจกรรมอย่างสนุกสนานไม่เบื่อ ครูรู้สึกภาคภูมิใจ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลเพิ่มมากขึ้น

5. จากการสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างยากนั้น ครูได้ชี้แจงว่าเป็นเพราะมีคำศัพท์ทางวิชาการหลายคำที่ครูไม่คุ้นเคย เช่น การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม การปรับพฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ แบ่งโค เป็นต้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการศึกษาและทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ดังนั้น ถ้ามีการจัดทำอธิบายศัพท์ไว้ท้ายเล่มทุกเล่ม น่าจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษาเพิ่มขึ้น

6. ระยะเวลาในการทดลองทักษะต่าง ๆ ควรใช้เวลามากกว่า 6 สัปดาห์ เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีพื้นความรู้ด้านอนุบาลโดยตรง และมีความเคยชินกับการปฏิบัติแบบเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ควรได้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาระดับนี้จนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากวิธีการที่ใช้สำหรับเด็กเล็ก ๆ นั้น มีความละเอียดอ่อนเป็นพิเศษกว่าระดับอื่น ในปัจจุบันบุคลากรส่วนใหญ่ขาดพื้นความรู้และประสบการณ์ด้านอนุบาลโดยตรง จึงมีผลให้การศึกษาในระดับนี้ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร วิธีการจัดการในชั้นเรียนเป็นเทคนิคเฉพาะสำหรับครูอนุบาลที่จะช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างราบรื่น มีวิธีการกระตุ้น จูงใจให้เด็กอนุบาลเกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่มีประโยชน์โดยตรงสำหรับครูอนุบาลทุกคน โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาในระดับนี้ควรจัดเผยแพร่ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องนี้ขึ้นให้ครูอนุบาลทุกคนได้อย่างทั่วถึงทัดเทียมกันทุกพื้นที่ แล้วจะต้องมีการติดตามผลอย่างจริงจังทุกระดับ จึงจะบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้


เอกสารชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนทั้ง 4 เล่ม นี้ มีข้อจำกัดหลายประการ จากตัวผู้วิจัย เกี่ยวกับระยะเวลา ความสามารถทางศิลปะ และจากเนื้อหาสาระที่ค่อนข้างยากส่วนใหญ่เป็นเอกสารแปล จึงทำให้เอกสารชุดนี้มีข้อบกพร่องหลายประการ ทั้งรูปเล่ม ภาพ และความสละสลวยของภาษา ถ้าหากหน่วยงานหรือผู้ที่สนใจเอกสารชุดนี้จะนำไปเผยแพร่ ควรจะได้มีการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบ จะช่วยให้ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน ชุดนี้ มี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ศึกษาอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

3.1 การจัดการในชั้นเรียนมีหลากหลายวิธี ควรมีการนำเสนอความรู้ความเข้าใจเรื่อง การจัดการในชั้นเรียนวิธีการอื่น ๆ ให้ครูได้รู้จักและนำไปใช้เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตัวครูและเด็ก

3.2 การฝึกอบรมครูด้วยการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองเป็นวิธีการที่ประหยัด และมี ประโยชน์คุ้มค่า ใช้พัฒนาบุคลากรได้ตลอดเวลา จึงควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูในเรื่อง อื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับครู ด้วยการให้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย